

P U Ł A W Y m. pow. woj. Lubelskie

O g r ó d p a ł a c e w y . W pierwszej połowie XVI w. własność Tenczyńskich, kolejne przechodzą Puławy w dom Zbaraskich, Wiśniowieckich i Lubomirskich. Pod koniec XVII stulecia arch. Tylman z Gameraen wznosi dla Stanisława Herakliusza Lubomirskiego. marszałka W.K. "pałacyk w stylu włoskim, pięknej struktury. ...wznosi się wśród pięknie urządzonego tarasu, w ogrodzie, ozdobiony jest pysznymi schodami i śliczną facjatą... jest /on/ niezaprzeczenie najpiękniejszym okazem nowszej architektury w Polsce"/relacja kawalera de Beaujeu 1698/. W pocz. XVIII w. Puławy przechodzą we władanie Sieniawskich i podczas wojny szwedzkiej zostają spalone w 1706 r. Z ruiny podniosła je Zofia z Sieniawskich Denhofowa 2-vote Czarteryńska, wiążąc odnowę Puławy z imieniem Czarteryńskich. Z jej okresu pochodzi omawiany wielki ogród francuski, poprzedzający słynny park romantyczny Izabeli Czarteryńskiej.

de Beaujeu - Pamiętniki. Przekład Aleksandra Kraushara
Kraków 1883.

Makowiecki T. - Archiwum planów Tylmana z Gameraen, architekta epoki Sobieskiego. W-wa 1938

Zinkiewicz W.-Puławy i okolice. Przewodnik. Puławy 1939

Plan pochodzi z około 1760 r. Do pałacu wiedła wielka czterorzędowa aleja od strony Żyrzyna. Przed bramą wjazdową krzyżowała się ona z drogą, wiążącą dzielnicę zabudowań służby i oficjalistów z obszarem pałacu i ogrodu. Na pierwszy dziedziniec wjazd prowadził mostem nad fosą, przy której wznosiły się dwie kordegardy. Dziedziniec ten otoczony niskim wałem posiadał dwa wielkie trawniki wgłębione i obrzeżne szpalery drzew. Dziedziniec parady /cour d'honneur/ obudowany był w podkowę pałacem i dwiema parami symetrycznie wzniesionych oficyn. Środek jego zajmował wielki basen z fontanną. Między tymi dziedzińcami była ozdobna brama, której filary wieńczyły rzeźby. Pałac

płaskowzgórza
 wznosił się na krawędzi ~~tarasu~~, opadającego ku odniedze Wisły.
 Stoki wzgórz były starasowane. Główny obszar ogrodu mieścił
 się na południe od pałacu, a jego zarys uwarunkowany był tere-
 nem. Był on założony na trzech płaskich tarasach, stanowiących
 odrębne, choć powiązane ze sobą człony. Poziom górny, wiążący
 się z dziedzińcem, urządzony był jako wielki teatr o półkolis-
 tej widowni i bogato rezezczenkowanej scenie. Na poziomie śred-
 nim mieściły się gabinety w szpalerowych ścianach. Poziom dol-
 ny zajmowały bogate partery dywanowe, gabinet z pawilonem i sad.
 Strome stoki wzgórza porośnięte były gęstwiną drzew i krzewów
 wśród których biegły serpentynowe ścieżki na dolny poziom ogre-
 du; nad wodą. Na południe od ogrodu francuskiego, w malowniczej
 scenerii wąwozu i zboczy znajdowała się tzw. dzika promenada,
 urządzona w duchu modnych wówczas parków angielsko-chińskich
 łączących w sobie elementy geometryczne ~~xxm~~ i krajobrazowe.
 Na kanwie promienistych duktów dawnego zwierzyńca przemykają
 się wązowate ścieżki, łączące ustronne placiki i pawilony. Ta
 część ogrodu jest niejako zapowiedzią przyszłych i zasadniczych
 zmian w jego kompozycji.

Opracowane na podstawie: planu z ok. 1760 r. /F. S.
 Deybla?/ w Muzeum Czarteryjskich w Krakowie Rr 477.
 oraz planu sytuacyjnego ogrodu 1:500 inż. Różyckiego
 z 1947 r. w Centr. Zarządzie Muzeów i Ochr. Zabytków
 w Warszawie.

P U Ł A W Y m. pow. woj. Lubelskie

O g r ó d p a ł a c e w y . W pierwszej połowie XVI w. własność Tenczyńskich, kolejne przechodzą Puławy w dom Zbaraskich, Wiśniewieckich i Lubomirskich. Pod koniec XVII stulecia arch. Tylman z Cameren wznosi dla Stanisława Herakliusza Lubomirskiego. marszałka W.K. "pałacyk w stylu włoskim, pięknej struktury. ...wznosi się wśród pięknie urządzonego tarasu, w ogrodzie, ozdobiony jest pysznymi schedami i śliczną facjatą... jest /on/ niezaprzeczenie najpiękniejszym okazem nowszej architektury w Polsce"/relacja kawalera de Beaujeu 1698/. W pocz. XVIII w. Puławy przechodzą we władanie Sieniawskich i podczas wojny szwabskiej zostają spalone w 1706 r. Z ruiny podniosła je Zofia z Sieniawskich Denhofowa 2-vote Czarteryńska, wiatąca od Puławy z imieniem Czarteryńskich. Z jej okresu pochodzi omawiany wielki ogród francuski, poprzedzający słynny park romantyczny Izabeli Czarteryńskiej.

de Beaujeu - Pamiętniki. Przekład Aleksandra Kraushara
Kraków 1883.

Makowiecki T. - Archiwum planów Tylmana z Cameren, architekta epoki Sobieskiego. W-wa 1938

Zinkiewicz W.-Puławy i okolice. Przewodnik. Puławy 1932

Plan pochodzi z około 1760 r. Do pałacu wiodła wielka czterorzędowa aleja od strony Żyrzyna. Przed bramą wjazdową krzyżowała się ona z drogą, wiatąca dzielnicę zabudowań służby i oficjalistów z obszarem pałacu i ogrodu. Na pierwszy dziedziniec wjazd prowadził mostem nad fosą, przy której wznosiły się dwie kordegardy. Dziedziniec ten otoczony niskim wałem posiadał dwa wielkie trawniki wgłębione i obrzeżne szpalery drzew. Dziedziniec paradny /cour d'honneur/ obudowany był w podkowę pałacem i dwiema parami symetrycznie wzniesionych oficyn. Środek jego zajmował wielki basen z fontanną. Między tymi dziedzinami była ozdobna brama, której filary wieńczyły rzeźby. Pał

wznosił się na krawędzi ^{płaskowzgórza} ~~tarasu~~, opadającego ku odniedze Wisły.
 Stoki wzgórz były starasowane. Główny obszar ogrodu mieścił się na południe od pałacu, a jego zarys uwarunkowany był terenem. Był on założony na trzech płaskich tarasach, stanowiących odrębne, choć powiązane ze sobą człony. Poziom górny, wiążący się z dziedzińcem, urządzone był jako wielki teatr o półkolistej widowni i bogate rezeżkunkowanej scenie. Na poziomie średnim mieściły się gabinety w szpalerowych ścianach. Poziom dolny zajmowały bogate partery dywanowe, gabinet z pawilonem i сад. Strome stoki wzgórza porośnięte były gęstwiną drzew i krzewów wśród których biegły serpentynowe ścieżki na dolny poziom ogrodu, nad wodą. Na południe od ogrodu francuskiego, w malowniczej scenerii wąwozu i zboczy znajdowała się tzw. dzika promenada, urządzona w duchu modnych wówczas parków angielsko-chińskich łączących w sobie elementy geometryczne z zma i krajobrazowe. Na kanwie promienistych duktów dawnego zwierzyńca przemykają się wązowate ścieżki, łączące ustronne placiki i pawilony. Ta część ogrodu jest niejako zapowiedzią przyszłych i zasadniczych zmian w jego kompozycji.

Opracowane na podstawie: planu z ok. 1760 r. /F. S. Deybla?/ w Muzeum Czarteryryskich w Krakowie Rr 477 oraz planu sytuacyjnego ogrodu 1:500 int. Rótyckiego z 1947 r. w Centr. Zarządzie Muzeów i Ochr. Zabytków w Warszawie.